

Ne! Mej napoglavitnejše naše narodne dolžnosti spada naloga, povsod in pri vsaki priliki posvedočevati naše narodno mišljenje in varovati izključno slovenski značaj naše domovine. V tem oziru se je doslej premnogo grešilo, ne le na Kranjskem, nego tudi in še v večji meri zunaj Kranjske. Najboljše je še na Primorskem. In vendar je to velikega pomena, saj se trudijo naši stoletni narodni nasprotniki z vsemi silami, da bi širjemu svetu dopovedali, da Slovencev kot celokupne narodne mase nikjer ni, da žive sicer tako v mejah naše monarhije, kakor tudi deloma na Ogerskem in na Italijanskem posamezni Slovenci, tod v večjem, tam v manjšem številu, da pa nimajo svoje domovine, svojega narodnega doma, da je ta slovenska domovina le fikcija, ker ta domovina Slovencev nima slovenskega značaja.

Prav to nas mora napotiti in vpodbujati, da povsod koder smo gospodarji, skrbimo, da se v vseh ozirih jasno in nedvomo kaže slovenski značaj in radi tega bodi ljubljanskemu magistratu izrečena posebna zahvala, da je dal napraviti samoslovenske ulične table. „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“

Politični pregled.

Položaj. — Odkar je bil bivši predsednik baron Chlumecy sprejet v Išlo v avdijenci pri cesarju, stoji njegova oseba v ospredju vseh dogodkov, posebnost, ko se je izvedelo, da je koj po tej avdijenci potoval na Ogrsko, kjer je obiskal ogrskega ministrskega predsednika Szella in potem sklical na Dunaju voditelje nemškoliberalnih veleposestnikov na posvetovanje. Od tedaj se bavijo vsi listi izključno samo s Chlumeckim oziroma z nalogo, katero je dobil v rečeni avdijenci v Išli. Bilo bi preobširno, ako bi hoteli navesti le vsebino vseh kombinacij, katerih v raznih listih kar mirgoli. Jedro vseh teh kombinacij je, da gre v prvi vsti za zagotovitev mirne izvolitve delegacij. „Pester Lloyd“, glasilo ogerske vlade, je naravnost povedal, da zahtevajo Madjari, naj se vzdrže in ohranijo intaktne vse skupne državnopravne institucije, sicer naj bo konec dualizmu in bodo Madjari zahtevali uveljavljenje personalne unije. Iz tega je razvidno, da je v največjem državnem interesu, omogočiti izvolitev delegacije. Ker pa hočejo Nemci z obstrukcijo to preprečiti, se je vlada odločila, da se poskusi z njimi porazumeti in baron Chlumecy je dobil od cesarja nalogo, da posreduje. Porazumljenje je pa mogoče samo če se ugotovi kolikor toliko nemškim zahtevam. Vlada hoče to storiti, v kateri meri, tega seveda nihče ne ve. Nemci so opetovano na najslovesnejši način izjavili, da ne odnehajo od obstrukcije, dokler se ne prekličejo jezikovne naredbe. Toda vzlic posredovanju barona Chlumeckega ni dosti upanja, da se ta namen doseže. Čehi izjavljajo z vso odločnostjo, da od svojih zahtev ne odnehajo niti za las, in da takoj prestopijo v opozicijo in začno obstrukcijo, če bi se proti njihovi volji kaj spremenilo. Tudi pozivljajo desnico, naj energično nastopi in naj zahteva tako premembo ministrstva, da bo vlada jednotna. Pa tudi v nemških opozicijskih krogih niso Chlumeckega misije prav nič ne veseli. Zlasti nemški nacionalci vseh vrst se odločno upirajo njegovim poskusom, preprečiti obstrukcijo proti volitvi delegacij. Spravni poskusi, to se že zdaj lahko reče, ne bodo imeli prav nobenega vspeha, in se gotovo izjalove. Vprašanje pa je, kaj se potem zgodi. Misliti bi bilo, da pride do premembe ustave, toda ta načrt ima toliko nasprotnikov, da se najbrž ne izvrši. Potem bi preostajal samo od-

stop Thunovega ministrstva, zakaj Thun je po svoji besedi vezan, da proti volji čeških poslancev ne odpravi jezikovnih naredb, finančni minister pa v tako premembo že celo ne more dovoliti. Položaj je torej skrajno kritičen in pripravljeni moramo biti tudi na velika presenečenja. Pojasne se razmere gotovo še predno se snide drž. zbor.

Državni zbor. — Vesti glede termina, kdaj se snide zopet parlament, ne soglašajo. Najčese se čuje, da skliče vlada državni zbor v drugi polovici meseca oktobra. Nekateri listi hočejo vedeti, da ga skliče šele pozneje. Bržčas se določi termin šele potem, ko se pokaže uspeh oziroma neuspeh vladnih pogajanj z Nemci.

Ogerski Slovaki. — Slovaki na Ogerskem so imeli nedavnotemu velik shod, na katerem so razpravljali o svojih pravicah in se je sprejela spomenica na državni zbor. V tej spomenici naštevajo Slovaki sledeče zahteve zase: a) glede jezikovnih pravic se uredi tako, da ostane mažarski jezik kot državo reprezentajoč faktor na zunaj, v notranjem pa da so enakopravni vsi v državi obstoječi deželni jeziki. b) okraji naj se razdelijo v jezikovno čiste in mešane, v čiste spadajo okraji z nad 80 odstotkov prebivalstva ene narodnosti, v mešanih pa naj imajo narodnosti z vsaj 20 odstotki enega prebivalstva uradni jezik, a skrbeti je, da imajo pri uradih pravico tudi druge narodnosti. V okraj z manj nego 20 odstotki pa bodi pri uradih nameščen vsaj eden uradnik dotične narodnosti. c) na šolah bodi obligaten mažarski jezik, a v prvih dveh razredih ljudskih šol se poučuje v materinščini. d) Slovaki zahtevajo naposled, da imej vsaka ogerska narodnost svojega zastopnika v ministerstvu, ki naj čuva za interese dotične narodnosti. V smislu teh zahtev bi dobili slovaške nadžupane okraji: Arvo, Lipto, Trenčin, Zoljom, Turoš, Nitra, Požun, Saroš in Zips. Mažari se že zdaj smejejo v svojih glasilih tej slovaški spomenici, kajti, dasi znajo, da Slovaki po naravi smejo zahtevati svoje pravo, a to bi bilo proti načrtu Madjarov, narediti prej ko prej iz vse Ogrske čisto — madžarsko nacionalno državo.

Srbija. — Dne 4. septembra umrl je v Belemgradu bivši srbski regent Jovan Ristić, največji srbski državnik — Obravnava proti „zarotnikom“ radi atentata na razkralja Milana je določena na petek dne 8. t. m. Obtoženi so mej drugim tudi Pasić, Taušemović in Nikolić. Zanimanje za ta senzacionalni proces je velikansko, zlasti v slovanskih krogih. a bati se je, da ne pridejo točna in zanesljiva poročila v javnost.

Črnagora. — Knez Nikola se mudi sedaj kot gos turškega sultana v Carigradu. Temu knezovemu obisku se pripisuje znamenita politična važnost. Čuje se celo, da hoče sultan Črnigori odstopiti tisti košček turškega ozemlja, ki deli Črnogoro od Srbije, tako, da bi ti dve državi bili odslej sosedni, kar bi znatno uplivalo na črnogorskega kneza aspiracije na srbski prestol in s čimur bi bil Avstriji odrezan pot na jug, pot k morju.

Francija. — Državno sodišče je sklicano na dan 18. septembra. Razpravljalo se bo o rojalistični zaroti proti republiki. Doslej je v to zaroto zapletenih nad 30 oseb. — Dreyfusova obravnava se bliža svojemu koncu. O nje izidu je določena sodba še povsem nemogoča. Položaj se takorekoč preminja od dne do dne. Istina je, da javnih dokazov za Dreyfusovo krivdo ni, vzlic temu se lahko zgodi, da bo Dreyfuss obsojen. Sodba se razglasi še ta teden.

Nemčija. — Pruski minister notranjih del Recke in naučni minister Bosse sta odstopila. Ministrom notranjih del je imenovan višji prezident Rheinbaben, naučnim ministrom pa višji prezident Studt. S to premembo je Miquelovo stališče znatno utrjeno.

Transval. — Buri so dolgo časa odnehalo angleškim pretenzijam, zdaj pa so se tega naveličali in kategorično preklicali prav najvažnejšo koncesijo, ki so jo bili obljubili. Vojna mej Angleško in Transvalom je vsled tega postala naravnost neizogibna.

Obrtnija.

Raznoterosti o izvozu.

Napisal A. Stiller; — prevel Anton Kristan.

(Dalje.)

Sedaj pogledajmo Nemce. I nemški narod se množi. I on je primoran, iskati svojo eksestenco izvan svoje domovine. Prišel je pozneje na vrsto kot Anglež, in našel že druge razmere in druge narode, kateri so ga pretekli kakor v kolonizaciji tako i v izvozu. Čut vzajemnega podanstva in narodnega jedinstva pa v Nemcih ni bil tako razvit, kakor v Angležih. Ti, vedeni z delom so iskali zemlje tako, kakor jo iščejo i dandanes, izobražujoč jo in spojujoč jo s raznimi komunikacijami. Pred Nemcem se je te zemlje že nekdo drugi polastil. Kaj sedaj? Odšel je na to po drugih skupinah zemlje, šel tja, kjer mu nikdo ni ničesar branil, tja, kjer je bil Anglež lastnik železnice, dolov, plantaž, no, v obče zemlje ter postal komisijonar. Njegov manje razviti čut narodne vzajemnosti mu je dovoljeval naročevati in kupovati blago z najugodnejših vrel in naučivši se angleški, je začel kupujoč blago ne samo nemških, temveč, od angleških tovarn, oskrbljevati i Nemce in Angleže. Dandanes vidimo nemške komisijonarje povsod, kamorkoli pridemo, ne-le na daljnih bregih južnoameriških rek, v sredinah tamošnjih republik, v Kini ali v Avstraliji, temveč celo v središčih kakor je Pariz in London, kjer so si založili odbitišče nemške nadprodukcije. brigajoč se najprvo o svojo eksestenco z odbitom nemških in drugih produktov izvan svoje domovine. Posledice so znane.

Ni nam mogoče slediti vsem narodom v razvoju njihovega izvoza. Sleherni iz njih se razvija po svojih sposobnostih. Našli bi pa vendar povsod dva skupna pogoja, katera prav za prav tvorita le jednega, namreč, da se najprvo mora vsak narod množiti, a drugič, da se mora pošteno izgojevati, v tem smislu, da se zamore vsak pojediniec njegovih poslušnikov sam ob sebi eksistirati in se braniti, kadar je odkazan na samega sebe. Ta dva pogoja sta neizogibni temelj, ne-le gospodarskega razvoja vsakega naroda, temveč sta tudi zopet nepobitni pogoj za eksport preko meja. Daljša pota so pa različna, pri narodih, pri podjetnikih.

Kakšna so pa ta pota za naš narod?

Nekega leta — 14. julija — pri pregledovanju francoskega vojsstva, sem poprašal francoskega častnika, zakaj Francozi ne uvedejo v armado one lakonične akurateso pri pogibih, katero imajo Nemci in katera daje

njihovim pogibom podobo pregibajočega se stroja. „I, zato, ker se karakter (sposobnost) našega naroda, ne da v tesniti v jedno in isto formo, kakor to čini karakter nemškega naroda. Pri nas moramo vsakemu posamezniku pustiti vsaj nekoliko njegove individualnosti, nasprotno Nemci vzemo vse. In da mi ravnamo tako, verujte mi, dosegli bi ravno nasprotnih posledic, ker bi ravnali proti svojemu karakterju.“ V tem-le odgovoru vidimo i odgovor na vprašanje, naj bi z ozirom na izvoz delali isto, kar delajo drugi narodi.

Na nikak način ne smemo. Mi nismo niti Angleži, niti Francozi, niti Holandezi, niti Nemci. Mi imamo svoj karakter, isto kakor ga ima vsak narod. Imamo oba prva pogoja, neizogibna za gospodarski obstoj in razvoj: i množimo se i vsakdo izmed nas ima toliko vzgoje, da se zamore i sam živiti i braniti. Vzgoja je pri nas, pravijo, bolj idealne smeri, ter da nam tudi nedostaja trgovske izobrazbe. Mislim, da je i prvo i drugo nekorektno. Ako je naša vzgoja idealna, nič slabega. Napako pak vidim v tem dejstvu, da se naša vzgoja bi mogla prejeimenovati prosto izučenje, katero je žalibog le vzgoja bornih, siromašnih. Odgoj bogatih pa ima v sebi še nekaj drugega nego prosto izučenje. No, ne morem nadaljevati brez nevarnosti, da se ne odstranim od svojega predmeta.

Kar se tiče trgovske izobrazbe, ne vem, kakšna bi naj ta bila. Kupec je v širokem smislu slova vsak človek in čim izobrazenejšim je, tem boljšim je kupcem. Ne vem za trgovčevo izobrazbo nič boljšega kot izobrazbo v obče. (Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi.

Kuga na gobcih in parkljih.

Prišlo je bilo poletje. Že nekaj časa sem se je po deželi raaširjala kuga na gobcih in parkljih. V Antonovo sosedstvo pa še ni bila prišla in navadni mesečni živinski semnji so se v bližnjem mestu še vedno vršili.

Prav prihodnji ponedeljek bo zopet tak mesečni živinski semenj v mestu.

Anton je po daljšem ugibanju sklenil, da pelje brejo lisko in rjavko, ki je bila pred nekaj tedni storila, na ta semenj in da kravi tamkaj proda. Napotila ga je k temu sklepu največ skrb, da se utegnejo živinski semnji radi kuge na gobcih in parkljih kmalu ustaviti, in da Antonu prav tedaj ne bo mogoče, priti do denarja, ko ga bo najbolj potreboval.

Na semnju pa ni bilo ta pot nič posebno živahno. Izostali so namreč tuji kupci, kateri so sicer v prav znatnem številu prihajali. Strah pred kugo na gobcih in parkljih jih je pridržal doma, kakor je sploh ta strah sila neugodno uplival na vso kupčijo.